

Ecologische beoordeling nieuwbouw- en sloopplannen op terrein Vitens in Noardburgum

Opdrachtgever	Vitens N.V.
Referentie	L. Mielke 2021. Ecologische beoordeling nieuwbouw- en sloopplannen op terrein Vitens in Noardburgum. A&W-notitie 20-411. Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek, Feanwâlden.
Projectcode	20-411 Q Vitens Noardburgum
Status	Definitief
Datum	26 januari 2021
Projectleider	L. Mielke
Kwaliteitscontrole	E. van der Heijden
Autorisatie	E. van der Heijden

Inhoud

1. Inleiding
 2. Situatieschets en plannen
 3. Gebiedsbescherming en beoordeling
 4. Soortbescherming en beoordeling
 5. Conclusies
- Literatuur

Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek bv

Suderwei 2
9269 TZ Feanwâlden
tel. 0511 – 474764
email: info@altwym.nl
website: www.altwym.nl

Foto's 1 t/m 3: impressie van het plangebied. Foto 1: gebouw aan de noordkant van het terrein, kijkend richting zuiden (boven). Foto 2: impressie van de te kappen houtopstand (midden). Foto 3: nest ten zuiden van de te kappen houtopstand, kijkend richting oosten (onder, foto's A&W).

1. Inleiding

In verband met de realisatie van nieuwbouw en later sloop op het terrein van de waterzuivering van Vitens aan de Rijksstraatweg in Noardburgum is onderzoek in de vorm van een ecologische quickscan nodig om te bepalen hoe deze activiteiten zich verhouden tot de ecologische wet- en regelgeving. Dit betreft o.a. de Wet natuurbescherming en de regelgeving omtrent het Natuurnetwerk Nederland (in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur). Vitens N.V. heeft Altenburg & Wymenga ecologisch onderzoek opdracht gegeven om dit ecologisch onderzoek uit te voeren. Indien van toepassing, worden aanbevelingen gedaan voor mitigatie en eventueel aanvullend onderzoek.

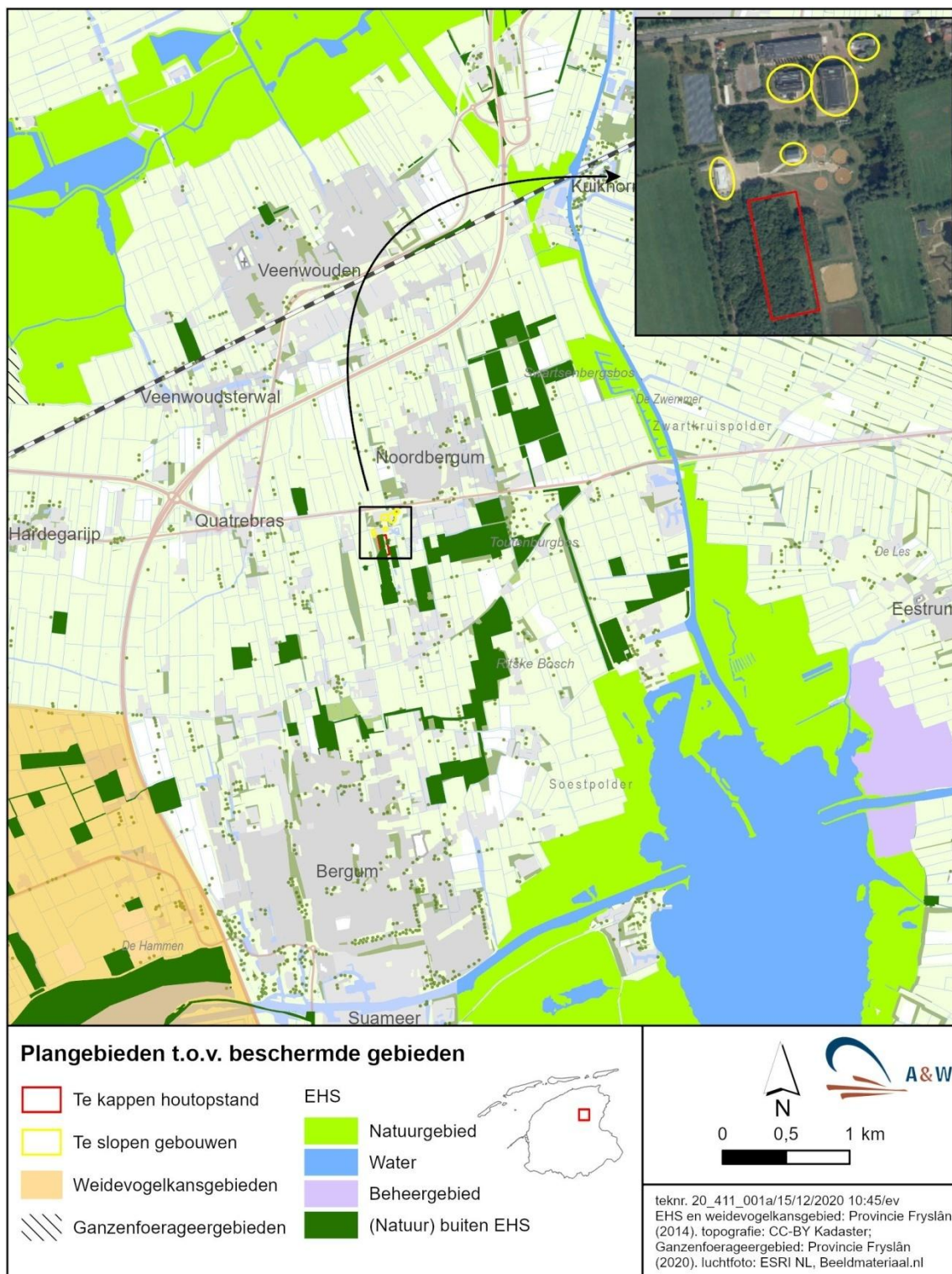
In onderhavige notitie zijn de resultaten van het ecologisch onderzoek gepresenteerd. Het onderzoek naar de mogelijke aanwezigheid van relevante natuurwaarden is gebaseerd op twee benaderingen. Ten eerste zijn recente bronnen geraadpleegd (verspreidingsatlassen, overzichtswerken en websites) over de aanwezigheid van beschermde gebieden en soorten in en nabij het plangebied. Er is daarbij onder andere gebruik gemaakt van de Nationale Databank Flora en Fauna (NDFF). Daarnaast is op 14 december 2020 een oriënterend veldbezoek uitgevoerd, waarbij is gelet op de (mogelijkheden voor de) aanwezigheid van beschermde en/of kritische soorten.

Altenburg & Wymenga presenteert in deze notitie de resultaten van een onafhankelijk ecologisch onderzoek. Het onderzoek spreekt zich niet uit over de wenselijkheid van het onderhavige plan of een bepaalde ontwikkeling. Landschappelijke, archeologische of cultuurhistorische waarden komen niet aan de orde. Aan deze ecologische beoordeling kunnen geen rechten worden ontleend.

2. Situatieschets en plannen

Het plangebied bevindt zich op het terrein van de waterzuivering van Vitens, dat is gelegen aan de Rijksstraatweg aan de zuidkant van het dorp Noardburgum (zie figuur 1). Het plangebied bestaat uit vijf gebouwen aan de noordkant van het terrein en een gedeelte van een houtopstand aan de zuidkant daarvan (zie foto's 1 t/m 3). Rondom het plangebied bevinden zich bestrating, installaties, waterbassins, vijvers, bomensingels en voedselrijke graslanden.

De plannen bestaan uit de realisatie van nieuwbouw met een hoogte van tussen de 10 en 15 meter op het deel van het terrein waarop in de huidige situatie een houtopstand aanwezig is. Voor de uitvoering van de plannen wordt een gedeelte van de houtopstand gekapt (zie rode kader, figuur 1). Na afronding van de nieuwbouw zal de huidige bebouwing worden gesloopt (zie gele omlijning, figuur 1), met uitzondering van het bestaande machinegebouw aan de voorzijde. Voor de uitvoering van de plannen worden geen werkzaamheden aan watergangen of vijvers gedaan.

Figuur 1: ligging van het plangebied in de omgeving en ten opzichte van beschermde gebieden.

3. Gebiedsbescherming en beoordeling

In Nederland zijn de meeste beschermde gebieden beschermd volgens de Wet natuurbescherming (Natura 2000) of regels omtrent het Natuurnetwerk Nederland (in Fryslân Ecologische Hoofdstructuur, EHS genoemd). Daarnaast kunnen gebieden ook worden beschermd vanwege hun natuurwaarden via verordeningen of het bestemmingsplan.

3.1 Natura 2000-gebieden

In de omgeving van het plangebied liggen de Natura 2000-gebieden 'Groote Wielen' op een afstand van circa 7 kilometer ten oosten van het plangebied en 'Alde Feanen' op een afstand van circa 9 kilometer ten zuiden van het plangebied. Het gebied 'Groote Wielen' is aangewezen ter bescherming van de Bittervoorn, Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad, Meervleermuis, Noordse woelmuis en een aantal vogelsoorten, waaronder Smient, Brandgans en Kolgans. Het gebied 'Alde Feanen' is aangewezen voor een aantal habitattypen, de habitatrichtlijnsoorten Bittervoorn, Gevlekte witsnuitlibel, Grote modderkruiper, Kleine modderkruiper, Rivierdonderpad, Meervleermuis en Noordse woelmuis en verschillende vogelsoorten waaronder de Smient en ganzensoorten.

Hieronder wordt nagegaan of er een ecologische relatie is tussen het plangebied en de bovengenoemde Natura 2000-gebieden en of er sprake is van negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van deze gebieden.

Ganzen en smienten

De ganzen en smienten waarvoor de Natura 2000-gebieden 'Alde Feanen' en 'Groote Wielen' zijn aangewezen, slapen in het Natura 2000-gebied en foerageren in gebieden buiten de grenzen van dit gebied. Smienten foerageren op grasland, ganzen foerageren op grasland en oogstresten. Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn bovengenoemde mobiele soorten ook beschermd buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden. In het plangebied is grasland aanwezig, maar het is niet geschikt als foerageergebied voor ganzen en smienten. Door menselijke verstoring en de aanwezigheid van bebouwing, bomen en bosschages, zal het plangebied geen deel uitmaken van het foerageergebied van dergelijke soorten. De plannen veroorzaken daarom geen negatieve effecten op de instandhoudingsdoelen van de betreffende ganzensoorten en de Smient.

Meervleermuis

Een andere mobiele soort die is aangewezen voor de Natura 2000-gebieden is de Meervleermuis. De Meervleermuis foerageert binnen de grenzen van de Natura 2000-gebieden en heeft zijn verblijfplaatsen daarbuiten (Kuijper *et al.* 2006). Door de externe werking van de Wet natuurbescherming zijn de verblijfplaatsen en vliegroutes van deze soort ook buiten de begrenzing van de Natura 2000-gebieden beschermd. De afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden is voor meervleermuizen te overbruggen.

De drie aan de noordkant van het plangebied gelegen gebouwen bieden mogelijkheden voor verblijfplaatsen van de Meervleermuis (zie figuur 1, details zijn beschreven in § 4.6). Ook zijn onder deze gebouwen kelders aanwezig, die in principe mogelijkheden voor overwinteringplaatsen van de Meervleermuis kunnen bieden. Indien zich in de gebouwen of de kelders verblijfplaatsen van de Meervleermuis bevinden, dan kunnen deze door uitvoering van de plannen verloren gaan. In dat geval is er een conflict met de Wet natuurbescherming. Om te bepalen of dit het geval is, dient aanvullend onderzoek te worden uitgevoerd naar de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van

de Meervleermuis. Daarnaast dient er in de winter een inspectie naar de aanwezigheid van vleermuizen in de kelders te worden uitgevoerd.

In het plangebied zijn geen brede vaarten aanwezig die kunnen dienen als vliegroute van de Meervleermuis. De smalle sloten in de directe omgeving van het plangebied zijn minder geschikt als vliegroute van de soort, maar het is niet uitgesloten dat deze worden gebruikt door de Meervleermuis. Er zijn in de omgeving echter voldoende alternatieve vliegroutes beschikbaar, waardoor kan worden geconcludeerd dat er geen essentiële vliegroutes aanwezig zijn in het plangebied. Om deze redenen kunnen negatieve effecten ten aanzien van vliegroutes van de Meervleermuis worden uitgesloten.

Overige soorten

De overige soorten en habitattypen, waarvoor de Natura 2000-gebieden zijn aangewezen, zijn gebonden aan de biotopen in de Natura 2000-gebieden en bevinden zich binnen de begrenzingen van deze gebieden. Gezien de grote afstand tussen het plangebied en de Natura 2000-gebieden zijn negatieve effecten op deze habitattypen en soorten uitgesloten.

Stikstofdepositie in relatie tot Natura 2000-gebieden

Het is mogelijk dat door uitvoering van de plannen een toename in stikstofdepositie veroorzaakt wordt. Stikstofdepositie kan schadelijk zijn voor Natura 2000-gebieden die zijn aangewezen ter bescherming van stikstofgevoelige habitattypen. Om de toename in stikstofdepositie te beperken, werd tot voor kort gewerkt volgens het Programma Aanpak Stikstof (PAS).

Op 29 mei 2019 heeft de Raad van State een uitspraak gedaan over het PAS, waaruit blijkt dat de regeling in de huidige vorm niet voldoet. Op dit moment dient voor alle projecten een AERIUS berekening te worden uitgevoerd.

Voor projecten waarvoor de AERIUS berekening voor geen enkel Natura 2000-gebied een depositie groter dan afgerond 0,00 mol/ha/jr laat zien, kunnen omgevingsvergunningen worden aangevraagd. Voor projecten die leiden tot een stikstofdepositie van meer dan 0,00 mol/ha/jr kunnen vooralsnog geen omgevingsvergunningen aangevraagd worden. Wij adviseren om voor die projecten door middel van intern of externe salderen de netto stikstofuitstoot dusdanig te verminderen dat deze projecten een netto depositie hebben van minder dan 0,00 mol/ha/jr. Om duidelijkheid te verkrijgen over een mogelijke toename in stikstofdepositie, adviseren wij om een AERIUS berekening te laten uitvoeren.

3.2 Overige gebiedsbescherming

Ecologische hoofdstructuur

De provincie Fryslân heeft gebieden aangewezen die deel uitmaken van de Ecologische Hoofdstructuur (EHS). Het plangebied maakt geen deel uit van de EHS. In de omgeving van het plangebied liggen wel verschillende gebieden die behoren tot de EHS. Het meest dichtbij gelegen gebied ligt op ruim 2 km afstand ten oosten van het plangebied. Gezien de grote afstand tot dit gebied kunnen negatieve effecten op de wezenlijke kenmerken en waarden van deze gebieden worden uitgesloten.

Beheergebied en natuur buiten EHS

Het bosgebied aan de zuidrand van het plangebied maakt deel uit van 'Beheergebied en natuur buiten EHS' en is beschermd volgens de Verordening Romte 2014 van de Provincie Fryslân. Deze stelt dat het niet is toegestaan om in dergelijke gebieden ruimtelijke ontwikkelingen uit te voeren.

die geen verband houden met de bestemming natuur, bos of groen. De gemeente kan echter van het verbod afwijken ten behoeve van een 'noodzakelijke ruimtelijke ingreep van openbaar belang'. In de afweging moet de mogelijkheid van compenserende maatregelen worden betrokken om het verlies aan natuurwaarden zo veel mogelijk te beperken.

Omdat er in onderhavig geval sprake is van het verlies van de natuurwaarden van het 'Beheergebied en natuur buiten EHS' is er mogelijk sprake van een conflict met de Verordening Romte van de Provincie Fryslân 2014. De initiatiefnemer wordt geadviseerd om hierover in overleg te treden met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

Houtopstanden

Door de uitvoering van de plannen wordt een gedeelte van een houtopstand verwijderd en worden de hier aanwezige natuurwaarden aangetast. Het gaat hier om een houtopstand van meer dan 1.000 m², die zich bevindt buiten de bebouwde kom. Daarom is het volgens de Wet natuurbescherming noodzakelijk om een kapmelding te doen bij het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

In sommige gevallen is er naast de kapmelding ook een kapvergunning nodig. Wij adviseren om hierover in contact te treden met het bevoegd gezag (Gemeente Tytsjerksteradiel). Voor de gekapte bomen geldt in principe ook de herplantplicht. Dat betekent dat er binnen 3 jaar op dezelfde locatie als de gekapte bomen weer bomen moeten staan. Wij adviseren om ook hierover in overleg te treden met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

Ganzenfoerageergebieden en Weidevogelkansgebieden

Het plangebied is geen onderdeel van gebieden die door de provincie zijn aangewezen als ganzenfoerageergebieden of weidevogelkansgebieden. Dergelijke gebieden bevinden zich op grote afstand tot het plangebied (zie figuur 1). Negatieve effecten op deze gebieden door de uitvoering van de plannen zijn uitgesloten.

3.3 Conclusie gebiedsbescherming

Natura 2000

De Natura 2000-gebieden 'Groote Wielen' en 'Alde Feanen' zijn o.a. aangewezen voor de Meervleermuis. Om vast te stellen hoe de plannen zich verhouden tot de Wet natuurbescherming is aanvullend onderzoek nodig naar de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van deze soort in het plangebied. Daarnaast dient er in de winter een inspectie naar de aanwezigheid van vleermuizen in de kelders te worden uitgevoerd. De overige aangewezen natuurwaarden worden niet negatief beïnvloed door de beoogde werkzaamheden.

Om te bepalen of door uitvoering van de plannen een toename in stikstofdepositie te verwachten is op Natura 2000-gebieden, adviseren wij om een AERIUS berekening te laten uitvoeren.

Overige gebiedsbescherming

Door uitvoering van de plannen gaat een gedeelte 'Beheergebied en natuur buiten EHS' verloren. Wij adviseren om hierover in contact te treden met de provincie Fryslân.

Voor het verwijderen van een gedeelte van de houtopstand is het noodzakelijk om een kapmelding te doen bij het bevoegd gezag (Provincie Fryslân). Over de noodzaak van een kapvergunning en de herplantplicht adviseren wij om in contact te treden met het bevoegd gezag (Gemeente Tytsjerksteradiel en Provincie Fryslân).

4. Soortbescherming en beoordeling

Soortbescherming is in Nederland sinds 1 januari 2017 vastgelegd in de Wet natuurbescherming (Wnb). Aan de Wet natuurbescherming zijn drie lijsten met soorten gekoppeld. Het gaat om artikel 3.1 waar soorten van de Vogelrichtlijn onder vallen, artikel 3.5 waar soorten van de Habitatrichtlijn, bijlage II bij het Verdrag van Bern en bijlage I bij het Verdrag van Bonn onder vallen en artikel 3.10 voor overige soorten. Soorten uit de eerste twee artikelen zijn daarmee Europees beschermd, terwijl soorten van artikel 3.10 nationaal beschermd zijn. Provincies hebben de mogelijkheid om voor soorten uit artikel 3.10 een vrijstelling te verlenen van enkele verbodsbepalingen. De Provincie Fryslân hanteert vanaf 1 januari 2017 een dergelijke lijst met (dier)soorten die een vrijstelling genieten bij o.a. ruimtelijke ontwikkeling.

Het plangebied bevat geschikte elementen (bomen en bebouwing) waardoor er in potentie ruimte is voor beschermde natuurwaarden. Hieronder is beschreven welke beschermde soorten mogelijk in het plangebied voorkomen en wat de consequenties daarvan zijn voor de beoogde ingrepen.

4.1 Algemeen

Het plangebied is gelegen op het terrein van een waterzuivering in de omgeving van Noardburgum. Onder dergelijke omstandigheden zijn er beperkte mogelijkheden voor natuurwaarden aanwezig. Het is onwaarschijnlijk dat in het plangebied wettelijk beschermde soorten uit de volgende soortgroep voorkomen en/of worden beïnvloed door de uitvoering van het beoogde project:

- Vissen
- Reptielen

De redenen die aan deze conclusie ten grondslag liggen, zijn één of meer van de volgende:

- Het plangebied ligt niet binnen het verspreidingsgebied van deze soorten.
- In het plangebied is geen geschikt biotoop voor deze soorten aanwezig.
- Uitstralende effecten van de ingreep reiken niet dermate ver buiten de begrenzing van de locatie dat daardoor (mogelijk) leefgebied van deze soorten wordt beïnvloed.

De herinrichting van het plangebied veroorzaakt om deze redenen geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van bovengenoemde soortgroepen.

4.2 Planten

Het plangebied en de directe omgeving daarvan bestaat voor een deel uit intensief beheerd voedselrijk grasland. Er worden daarom alleen algemene plantensoorten van voedselrijke milieus en geen beschermde planten of planten van de Rode lijst verwacht. De plannen veroorzaken daarom geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde plantensoorten.

Conclusie planten

Door uitvoering van de plannen ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van planten.

4.3 Ongewervelde diersoorten

De wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten die in Nederland voorkomen, zoals bepaalde soorten dagvlinders, libellen en waterorganismen, stellen zeer specifieke eisen aan hun leefgebied, die vaak alleen te vinden zijn in natuurgebieden. Gezien het ontbreken van dergelijke ecologische randvoorwaarden (Krabbenscheer in sloten of bloemrijke ruigten) in het plangebied worden in het plangebied geen wettelijk beschermde ongewervelde diersoorten verwacht. Ook laten verspreidingsgegevens niet zien dat er in en rond het plangebied wettelijk beschermde ongewervelden aanwezig zijn. Om deze redenen veroorzaken de beoogde werkzaamheden geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van beschermde ongewervelde diersoorten.

Conclusie ongewervelde diersoorten

Door uitvoering van de plannen ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van ongewervelde diersoorten.

4.4 Amfibieën

Amfibieën artikel 3.5 Wnb

Amfibieënsoorten, die worden beschermd volgens artikel 3.5 Wnb, zoals Rugstreeppad en Heikikker, komen niet voor in de omgeving van het plangebied (NDFF, Van Delft *et al.* 2019). Bovendien is het plangebied ongeschikt omdat het niet voldoet aan de habitateisen van dergelijke soorten. Om deze redenen kan de aanwezigheid van deze soorten in het plangebied worden uitgesloten.

Amfibieën artikel 3.10 Wnb

Door de aanwezigheid van watergangen in de directe omgeving kan het plangebied deel uitmaken van het leefgebied van enkele amfibieënsoorten, die vallen onder artikel 3.10 van de Wnb, bijvoorbeeld Bruine kikker en Gewone pad. Voor bovengenoemde soorten geldt echter dat door Provinciale Staten van Fryslân een vrijstelling is verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling.

Andere amfibieënsoorten, die zijn beschermd onder 3.10 Wnb en waarvoor geen vrijstelling geldt, worden niet binnen het plangebied verwacht, omdat het plangebied geen geschikt leefgebied vormt en buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt.

Zorgplicht

Ten aanzien van alle amfibieënsoorten dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht. Bij werkzaamheden dienen amfibieënsoorten de gelegenheid te krijgen om zich te verplaatsen naar onverstoord leefgebied. In dat geval wordt voldaan aan de Zorgplicht en is er geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Conclusie Amfibieën

De plannen veroorzaken geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van amfibieën. Wel dient rekening gehouden te worden met de Zorgplicht.

4.5 Vogels

Broedvogels algemeen

In het plangebied kunnen verscheidene soorten vogels tot broeden komen. Het gaat dan om algemene soorten, zoals Houtduif, Zwarte kraai en Merel. Alle in Nederland voorkomende vogelsoorten vallen onder artikel 3.1 Wnb. Bij werkzaamheden moet volgens de Wet

natuurbescherming rekening worden gehouden met het broedseizoen van vogels. De Wet natuurbescherming kent geen standaardperiode voor het broedseizoen. Het gaat erom of er een broedgeval is dat verstoord kan worden. Aantasting van nesten is niet toegestaan.

Er zijn in dit geval goede mogelijkheden om de beoogde werkzaamheden uit te voeren zonder een conflict met de Wet natuurbescherming te veroorzaken ten aanzien van broedende vogels. De meest zekere aanpak is werken buiten het broedseizoen van vogels. Indien dit niet mogelijk is, dient het plangebied voorafgaand aan het broedseizoen ongeschikt gemaakt te worden voor vogelnesten. Indien het werkterrein niet vooraf ongeschikt gemaakt is voor vogelnesten, kunnen werkzaamheden eventueel tijdens de broedperiode worden uitgevoerd, maar dan alleen wanneer het perceel door een deskundige op het gebied van vogels is gecontroleerd op aanwezigheid van nesten. Bij aanwezigheid van een in gebruik zijnd nest kunnen verstorende werkzaamheden pas plaatsvinden na het einde van de broedperiode van de betreffende soort.

Bij werkzaamheden tijdens het broedseizoen dient te worden voorkomen dat alsnog nesten ontstaan die kunnen worden verstoord. Dit is uitvoerbaar door te voorkomen dat geschikte nestlocaties ontstaan, door bijvoorbeeld bouw materiaal goed af te dekken en tijdig te verwijderen. Mochten er toch vogels tot broeden komen en door de werkzaamheden worden verstoord, dan ontstaat er een conflict met de Wet natuurbescherming en moeten de verstorende werkzaamheden gestaakt worden tot na de broedperiode van de betreffende soort(en).

Vogels met jaarrond beschermde nestplaatsen

Buiten het broedseizoen vallen de meeste nestplaatsen niet onder de bescherming van de Wet natuurbescherming, maar een aantal vogelsoorten maakt gedurende het gehele jaar gebruik van de nestplaats of keert bijvoorbeeld jaarlijks terug op dezelfde plaats. Hun nesten en de functionele leefomgeving daarvan worden daarom het gehele jaar beschermd. In augustus 2009 is onder de Flora- en faunawet een indicatieve lijst opgesteld van soorten met jaarrond beschermde nestplaatsen. In de Provincie Fryslân is deze lijst onveranderd overgenomen onder de Wet natuurbescherming.

Tijdens het gebiedsbezoek op 14 december 2020 zijn in de directe omgeving van het plangebied twee grote nesten vastgesteld. Eén van deze nesten bevond zich op een afstand van circa 10 meter ten zuiden van het plangebied, het andere nest op een afstand van circa 120 meter ten zuiden daarvan (zie figuur 2 en foto 4). Het is mogelijk dat de aangetroffen nesten nestplaatsen van roofvogels zijn, zoals Buizerd of Havik. In dat geval zijn de nesten jaarrond beschermd. De Buizerd is tijdens het veldbezoek in de directe omgeving van het plangebied waargenomen. Daarnaast zijn er holtes en openingen in bomen in het plangebied en de directe omgeving daarvan vastgesteld.

Figuur 2 en foto 4: locatie van de twee vastgestelde grote nesten (rode punten) ten opzichte van het te kappen gedeelte houtopstand (figuur 2) en impressie van het meest zuidelijk gelegen nest (foto 4).

Volgens de huidige plannen worden in het bosgebied bomen gekapt. Op het moment van het veldbezoek was het niet mogelijk om alle bomen op de aanwezigheid van jaarrond beschermde nesten te onderzoeken. Indien door de werkzaamheden jaarrond beschermde nestplaatsen worden aangetast, ontstaat een conflict met de Wet natuurbescherming. Wij adviseren daarom om in het voorjaar van 2021 een inventarisatie naar jaarrond beschermde nestplaatsen uit te voeren en de twee grote nesten te onderzoeken.

Conclusie vogels

Ten aanzien van algemene broedvogels geldt dat de plannen geen conflict veroorzaken met de Wet natuurbescherming, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord.

Ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen adviseren wij om in het voorjaar van 2021 een inventarisatie naar jaarrond beschermde nestplaatsen uit te voeren en de twee grote nesten te onderzoeken.

4.6 Vleermuizen

Alle in Nederland voorkomende vleermuissoorten zijn beschermd onder artikel 3.5 van de Wet natuurbescherming. Hierdoor gelden voor deze soorten striktere beoordelingscriteria bij ontheffingsaanvragen dan bij de meeste andere beschermde zoogdiersoorten. Om deze redenen worden de vleermuizen in een aparte paragraaf besproken en worden de 'overige zoogdiersoorten' in §4.7 behandeld.

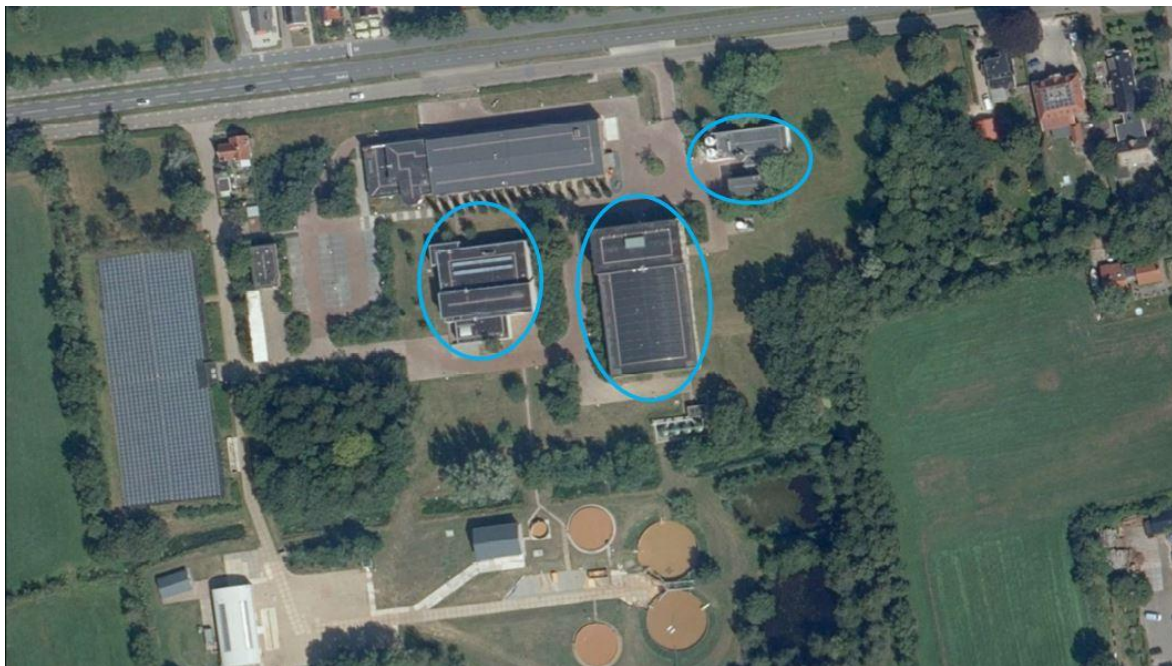
Volgens verspreidingsgegevens van vleermuizen komen in de ruime omgeving van het plangebied zeven vleermuissoorten voor (NDFF), namelijk Gewone dwergvleermuis, Ruige dwergvleermuis,

Rosse vleermuis, Laatzvlieger, Watervleermuis, Meervleermuis en Gewone grootoorvleermuis. Voor vleermuizen zijn drie onderdelen van het leefgebied te onderscheiden, die van belang zijn voor de functionaliteit van het leefgebied. Deze zijn: verblijfplaatsen, foerageergebieden en vliegroutes. Hieronder zijn deze drie elementen besproken.

Verblijfplaatsen

In de zomerperiode hebben vleermuizen in Nederland hun verblijfplaatsen voornamelijk in gebouwen en bomen. Tijdens de winter verblijven zij onder andere in gebouwen, bomen, bunkers en kelders. In het plangebied zijn mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen aanwezig. Het gaat hier om de gebouwen en de bomen in het bosgebied.

De twee kleinere gebouwen gelegen in het middendeel van het plangebied zijn ongeschikt voor vleermuizen. De buitenmuren bestaan hier uit metaal of kunststof en bevatten geen smalle ruimtes waar vleermuizen kunnen verblijven. De drie aan de noordkant van het plangebied gelegen gebouwen bieden wel mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen (zie figuur 3). Deze gebouwen bevatten spouwmuren en open stootvoegen, die toegangsmogelijkheden bieden voor vleermuizen (zie foto's 5 en 6). Ook zijn onder deze drie gebouwen kelders aanwezig, die in principe mogelijkheden voor overwinteringsplaatsen van vleermuizen bieden.

Figuur 3: drie gebouwen aan de noordkant van het gebouw die mogelijkheden voor verblijfplaatsen van vleermuizen.

In het te kappen gedeelte van de houtopstand zijn bomen met holtes en/of loszittend schors aanwezig, die mogelijkheden kunnen bieden voor verblijfplaatsen van boombewonende vleermuizen. Het kan hierbij gaan om mogelijke verblijfplaatsen van de Gewone grootoorvleermuis, Watervleermuis, Ruige dwergvleermuis en Rosse vleermuis.

Volgens de plannen wordt een deel van de houtopstand verwijderd en vijf gebouwen op het terrein gesloopt. Indien door uitvoering van de plannen verblijfplaatsen van vleermuizen verloren gaan, ontstaat een conflict met de Wet natuurbescherming. Om te bepalen hoe de uitvoering van de plannen zich verhoudt tot de Wet natuurbescherming, is aanvullend onderzoek nodig naar de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen. Daarnaast dient er in de winter een inspectie naar de aanwezigheid van vleermuizen in de kelders te worden uitgevoerd.

Foto's 5 & 6: twee van de gebouwen aan de noordkant van het plangebied met open stootvoegen, die toegangsmogelijkheden bieden voor vleermuizen.

Vliegroutes

Vleermuizen volgen lijnvormige landschapselementen in het landschap (zoals bomenrijen, rietkragen en het stratenpatroon), waarlangs zij zich kunnen oriënteren bij verplaatsingen tussen verblijfplaatsen en foerageergebieden. Meervleermuis en Watervleermuis gebruiken vooral vliegroutes die boven oppervlaktewater liggen, de overige soorten maken gebruik van bovengenoemde elementen boven land.

In het plangebied en de directe omgeving daarvan zijn elementen aanwezig die mogelijk kunnen dienen als vliegroute van vleermuizen. De watergangen aan de rand van het plangebied zijn in

principe geschikt als vliegroute voor bijvoorbeeld de Watervleermuis. Ook kunnen de randen van het bosgebied dienen als geleidend element voor diverse vleermuissoorten. Gezien de ligging van het plangebied in het coulisselandschap, zijn er voldoende alternatieve vliegroutes voor vleermuizen voorhanden. Het verwijderen van een deel van de houtopstand zal daarom niet leiden tot een verlies van vliegroutes. Om deze reden is er geen conflict met de Wet natuurbescherming ten aanzien van vliegroutes van vleermuizen.

Wel dient eventuele lichtverstoring in acht te worden genomen. Door het plaatsen van verlichting kan het voorkomen dat vleermuizen geen gebruik meer maken van vliegroutes. Lichtuitstraling over het water en richting het bosgebied gedurende avond en nacht dient daarom te worden voorkomen.

Foerageergebied

Het plangebied en de directe omgeving ervan kunnen deel uitmaken van het foerageergebied van enkele van de bovengenoemde vleermuissoorten. Bij de bebouwing kunnen soorten zoals Gewone dwergvleermuis of Laatvlieger foerageren. Voor de Watervleermuis zijn de watergangen aan de randen van het plangebied geschikt als foerageergebied. Een gedeelte van dit foerageergebied zal door de uitvoering van de plannen verloren gaan. In de omgeving van het plangebied is echter voldoende alternatief foerageergebied aanwezig. Om deze redenen mag worden geconcludeerd, dat de functionele leefomgeving van in de omgeving mogelijk aanwezige verblijfplaatsen van vleermuizen ten aanzien van foerageergebied gewaarborgd blijft.

Conclusie vleermuizen

Op basis van het bovenstaande wordt geconcludeerd dat er aanvullend onderzoek nodig is naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de drie gebouwen aan de noordkant van het plangebied en in het bosgebied. Daarnaast dient er in de winter een inspectie naar de aanwezigheid van vleermuizen in de kelders van de gebouwen te worden uitgevoerd. Ten aanzien van mogelijk aanwezige vliegroutes dient lichtuitstraling richting de watergangen en het bosgebied te worden voorkomen.

4.7 Overige zoogdiersoorten (exclusief vleermuizen)

Overige zoogdiersoorten artikel 3.5 Wnb

In de omgeving van het plangebied komen twee soorten voor, die beschermd zijn volgens artikel 3.5 Wnb. Het gaat om Otter en Noordse woelmuis (NDFF, Melis 2012). Hieronder wordt nader op deze soorten ingegaan.

Noordse woelmuis

In de wijde omgeving van het plangebied komt de volgens artikel 3.5 Wnb beschermde Noordse woelmuis voor. Deze soort is in de 'Alde Feanen' waargenomen (NDFF). Het plangebied is echter ongeschikt voor deze soort, omdat hier rietmoerassen en terreinen met een natuurlijke dynamiek ontbreken. Om deze reden wordt de Noordse woelmuis in het plangebied niet verwacht.

Otter

In de omgeving van het plangebied komen otters voor, die zijn beschermd volgens artikel 3.5 Wnb. (NDFF, Melis 2012). Het plangebied is echter ongeschikt als rust- en verblijfplaats van deze soort, omdat het geen brede watergangen bevat met oevers met een ruige begroeiing. Om deze reden wordt de soort niet in het plangebied en de directe omgeving daarvan verwacht.

Andere zoogdiersoorten, die zijn beschermd volgens artikel 3.5 Wnb (exclusief vleermuizen), worden niet binnen het plangebied verwacht (NDFF, Melis 2012), omdat er geen geschikt leefgebied voor deze soorten aanwezig is.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (vrijgesteld)

Uit verspreidingsgegevens van zoogdieren blijkt dat in de omgeving van het plangebied een aantal meer of minder algemeen voorkomende zoogdiersoorten voorkomt, die zijn beschermd volgens artikel 3.10 van de Wet natuurbescherming. Het betreft soorten zoals Egel, verschillende muizensoorten en marterachtigen (NDFF, Melis 2012). Provinciale Staten van Fryslân heeft een vrijstelling verleend voor het overtreden van de verbodsbepalingen van artikel 3.10 Wnb bij projecten in het kader van ruimtelijke ontwikkeling voor deze soorten.

Overige zoogdiersoorten artikel 3.10 Wnb (niet vrijgesteld)

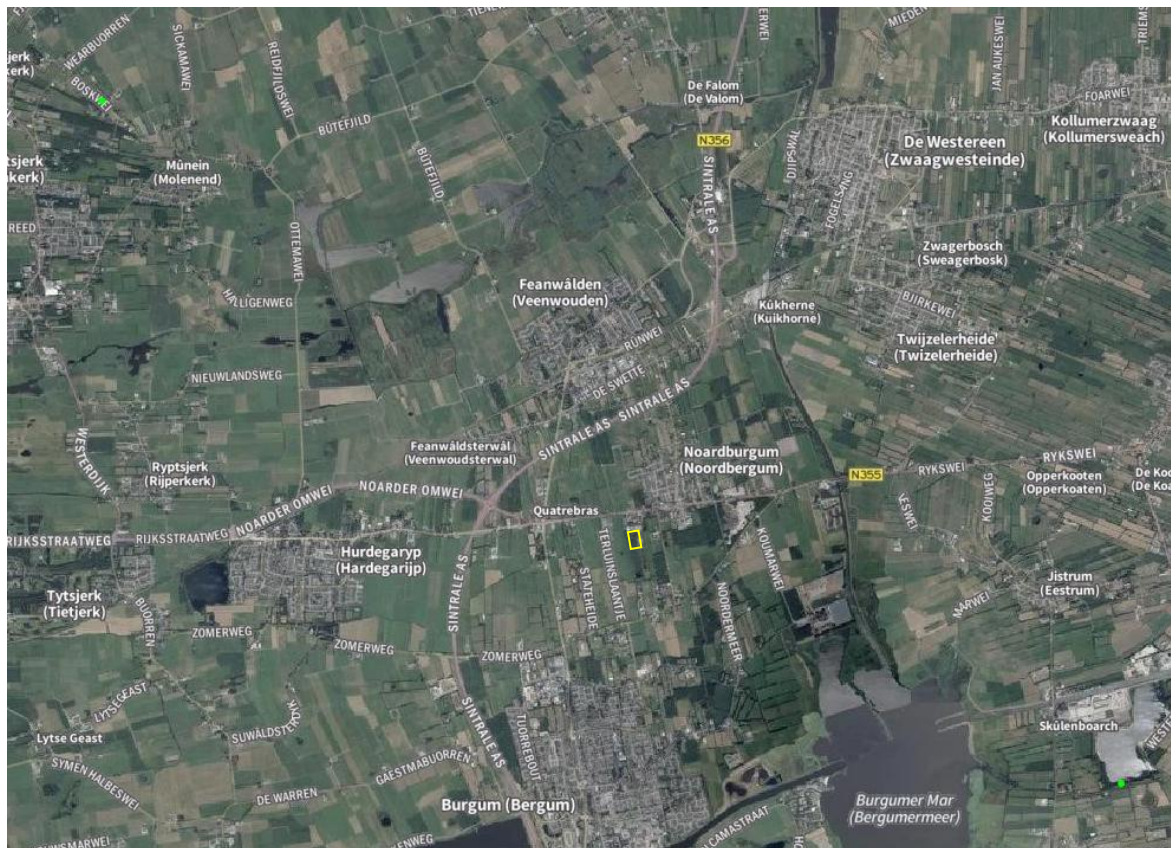
In het plangebied of de omgeving daarvan kan een aantal soorten voorkomen, die beschermd zijn volgens artikel 3.10 Wnb en geen vrijstelling genieten (NDFF, Vos 2010). Het gaat om Boommarter en Das. Op deze soorten wordt hieronder nader ingegaan.

Boommarter

In de omgeving van het plangebied komt de volgens artikel 3.10 Wnb beschermde Boommarter voor (NDFF, Vos 2010). De soort kan verblijfplaatsen in bomen hebben. Volgens de plannen worden in het plangebied bomen gekapt. Op het moment van het veldbezoek was het niet mogelijk om alle bomen te onderzoeken op de aanwezigheid van (potentieel geschikte) verblijfplaatsen van de Boommarter. Indien door de geplande werkzaamheden verblijfplaatsen van de Boommarter worden aangetast, ontstaat een conflict met de Wet natuurbescherming. Om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de Wet natuurbescherming is daarom aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de Boommarter in het plangebied. Dit onderzoek kan worden gecombineerd met het onderzoek naar jaarrond beschermde nestplaatsen en het vleermuisonderzoek.

Das

Uit verspreidingsgegevens blijkt dat de volgens artikel 3.10 Wnb beschermde Das in de omgeving van het plangebied voorkomt (NDFF, Melis 2021). Het gaat hier om een waarneming ten oosten van het Burgumermeer op een afstand van circa 6 kilometer en een waarneming in de omgeving van Oenkerk op een afstand van circa 7 kilometer van het plangebied (zie figuur 4). De Das leeft in kleinschalige akker- en weidelandschappen met voldoende bosschages, houtwallen, singels en heggen. Het is in principe mogelijk dat de Das gebruik maakt van het plangebied als leefgebied. Volgens de plannen wordt het bosgebied in het plangebied aangetast. Indien hier verblijfplaatsen van de Das aanwezig zijn en deze door de geplande werkzaamheden worden aangetast, ontstaat een conflict met de Wet natuurbescherming. Om te bepalen hoe de plannen zich verhouden tot de Wet natuurbescherming is daarom aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van de Das in het plangebied en de directe omgeving. Dit onderzoek kan worden gecombineerd met het onderzoek naar jaarrond beschermde nestplaatsen en het vleermuisonderzoek.

Figuur 4: waarnemingen van de Das (groene punten) ten opzichte van het te kappen gedeelte houtopstand in het plangebied (gele omlining) (bron: NDFF).

Andere zoogdiersoorten die zijn beschermd onder 3.10 Wnb en waarvoor geen vrijstelling geldt, worden niet verwacht, omdat het plangebied buiten het verspreidingsgebied van deze soorten ligt en geen geschikt leefgebied vormt (NDFF, Melis 2012).

Zorgplicht

Ten aanzien van alle zoogdiersoorten dient rekening te worden gehouden met de Zorgplicht. Tijdens werkzaamheden dienen zoogdiersoorten de gelegenheid te krijgen om zich te verplaatsen naar onverstoorde leefgebied. In dat geval wordt voldaan aan de Zorgplicht en is er geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Conclusie overige zoogdiersoorten

Om te bepalen hoe de uitvoering van de plannen zich verhoudt tot de Wet natuurbescherming, is aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van de Das en de Boomarmter in het plangebied. Ten aanzien van overige zoogdieren veroorzaken de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming. Wel dient rekening gehouden te worden met de Zorgplicht.

5. Conclusies

Op basis van de voorgaande hoofdstukken kunnen voor het plangebied de onderstaande conclusies ten aanzien van de ecologische wet- en regelgeving (Wet natuurbescherming en overige gebiedsbescherming) worden getrokken:

Gebiedsbescherming

Natura 2000

De Natura 2000-gebieden 'Groote Wielen' en 'Alde Feanen' zijn o.a. aangewezen voor de Meervleermuis. Om vast te stellen hoe de plannen zich verhouden tot de Wet natuurbescherming is aanvullend onderzoek nodig naar de aan- of afwezigheid van verblijfplaatsen van deze soort in het plangebied. Daarnaast dient er een inspectie naar de aanwezigheid van vleermuizen in de kelders te worden uitgevoerd. De overige aangewezen natuurwaarden worden niet negatief beïnvloed door de beoogde werkzaamheden.

Om te bepalen of door uitvoering van de plannen een toename in stikstofdepositie te verwachten is op Natura 2000-gebieden, adviseren wij om een AERIUS berekening te laten uitvoeren.

Overige gebiedsbescherming

Door uitvoering van de plannen gaat een gedeelte 'Beheergebied en natuur buiten EHS' verloren. Wij adviseren om hierover in contact te treden met het bevoegd gezag (Provincie Fryslân).

Voor het verwijderen van een gedeelte van de houtopstand is het noodzakelijk om een kapmelding te doen bij het bevoegd gezag (Provincie Fryslân). Over de noodzaak van een kapvergunning en de herplantplicht adviseren wij om in contact te treden met het bevoegd gezag (Gemeente Tytsjerksteradiel en Provincie Fryslân).

Soortbescherming

Vogels

Ten aanzien van algemene broedvogels geldt dat de plannen geen conflict veroorzaken met de Wet natuurbescherming, mits broedende vogels en hun nesten niet worden verstoord. In §4.5 is beschreven hoe aan deze voorwaarde kan worden voldaan.

Ten aanzien van jaarrond beschermde nestplaatsen adviseren wij om in het voorjaar van 2021 een inventarisatie naar jaarrond beschermde nestplaatsen uit te voeren en de twee grote nesten te onderzoeken.

Vleermuizen

Ten aanzien van vleermuizen geldt dat aanvullend onderzoek nodig is naar de aanwezigheid van verblijfplaatsen van vleermuizen in de drie gebouwen aan de noordkant van het plangebied en in het bosgebied. Daarnaast dient er in de winter een inspectie naar de aanwezigheid van vleermuizen in de kelders van de gebouwen te worden uitgevoerd. Ten aanzien van mogelijk aanwezige vliegroutes dient lichtuitstraling richting de watergangen en het bosgebied te worden voorkomen.

Overige zoogdiersoorten

Om te bepalen hoe de uitvoering van de plannen zich verhoudt tot de Wet natuurbescherming, is aanvullend onderzoek nodig naar de aanwezigheid van de Das en de Boommarter in het

plangebied. Ten aanzien van overige zoogdieren veroorzaken de plannen geen conflict met de Wet natuurbescherming.

Overige soorten

Ten aanzien van overige soorten ontstaat geen conflict met de Wet natuurbescherming door uitvoering van de plannen.

Ten aanzien van alle amfibieën- en zoogdiersoorten dient de Zorgplicht in acht te worden genomen (zie §4.4, §4.7).

Literatuur

- Kuijper, D., J. Schut, A-J. Haarsma, J. Ouwehand, H. Limpens & D. van Dullemen (2006). Meervleermuizen in Fryslân: kennisontwikkeling voor soortbescherming. A&W-rapport 748. Altenburg & Wymenga, ecologisch onderzoek bv, Veenwouden.
- Melis, J. 2012. Werkatlas zoogdieren provincie Fryslân. Provincie Fryslân, Leeuwarden.
- Van Delft, J., J. Kranenbarg & P. Frigge 2019. Waarnemingenoverzicht 2017-2018. Bijlage bij RAVON 73, jaargang 21 (2).

Websites

NDFF: <https://ndff-ecogrid.nl/>